

balansul corect între realismul textului și simbolistica semnificației”, zice, în programul spectacolului, François Jacob, autor între altele și al unei montări cu *Regele Lear*.

L-am întâlnit și pe regizorul Dan Țopa, directorul teatrului târgoviștean, sosit aici și pentru a pune în scenă un alt spectacol la Compania „François Jacob”, în cadrul aceluiași proiect. Am înțeles că este vorba de o piesă a lui Matei Vișniec, cu premiera programată pentru 23 mai 2010.

De la teatru, la muzică, de asemenea, în virtutea colaborării culturale, anual, la Belfort se organizează, între 20–24 mai, un Festival Internațional de Muzică, cu participare de pe toate continentele. Și în acest an, aici au evoluat Ansamblul de muzică tradițională „Românașul” al Liceului de muzică și arte „Sigismund Toduță” din Deva, sub conducerea profesoarei Ana Fodor, și formațiile din Hunedoara, „Huniadi Cantores”, cu muzică medievală transilvană, și „Cimpoierii din Transilvania”, cu muzică veche. În prealabil însă, pe 19 mai, formațiile din România au susținut un concert în sala Covorul de flori (Tapis des fleurs) a Parlamentului European de la Strasbourg, beneficiind de mediatizarea și susținerea parlamentarului european Iuliu Winkler din România. În virtutea aceleiași invitații, am participat și noi, alături de un reprezentant al Teritoriului Belfort.

Am fost prezent la toate aceste evenimente, precum și la vemisajul unei expoziții de pictură, în numele unei invitații private, ca atare, pot să îmi exprim adeziunea față de asemenea relații benefice întru comunicarea spiritului prin teatru, prin muzică, prin gând și suflet.

Londra

Mirona HĂRĂBOR

Cum să fii amuzant și să amuzi în același timp

De ce scriu din nou despre ei? E o întrebare pe care a trebuit să mi-o pun după ce am găsit ultima „prestație” a trupei **Ridiculusmus** de-a dreptul enervantă. Sunt un cuplu de actori, Jon Hough (un blond scund, firav și tăcut, care excelează în umorul sec, englezesc) și Dave Woods (un năsos înalt, spătos și chel care bulbucește de energie și bună dispoziție). Și-au luat acest nume în 1992, și de atunci încoace au produs peste 40 de spectacole de comedie, scrise și interpretate de ei înșiși.

Personal, îi urmăresc cu entuziasm pentru că mi se pare că au teatrul în sânge. Se potrivesc împreună de minune, precum duourile celebre de genul Stan și Bran. În piesele lor, firul narativ rămâne de obicei pe planul secund; într-o dezordine epică totală, prevalează bufoneriile irezistibile. Jon și Dave surprind prin versatilitate actoricească (în cam toate show-urile, impersonează cu ușurință cel puțin câte trei roluri fiecare), amuză până la... incontinență (a spectatorilor) și scandalizează prin potențialul copilăresc de a trece din extrema geniului absolut în aceea a facilității de doi bani. Te pișcă pe limbă ca șampania de bună calitate, te deranjează și, de cele mai multe ori, te conduc în zone de recepție artistică pe care nu le-ai mai vizitat niciodată.

Iar când cad, o fac cu brio, dar și cu o inocență ieșită din comun. Îi ierți pentru că, până și atunci, debordează de voluptatea jocului și ascund, chiar și în eșec, momentele de virtuozitate deplină.

How to be Funny (Cum să fii hazliu) datează din 2003 și încă se mai joacă, din când în când. Își propune să demonteze mecanismele comediei și încearcă o incursiune în teoriile râsului și umorului de la Freud la Carr. În practică, este un amalgam de gaguri nesărate și cam sub centură. Haos, vecinul de sală ațipește, îți vine și ție fie să închiizi ochii, fie să ieși; ori, nelămurit, îți spui că poate nu s-a ajuns la pont.

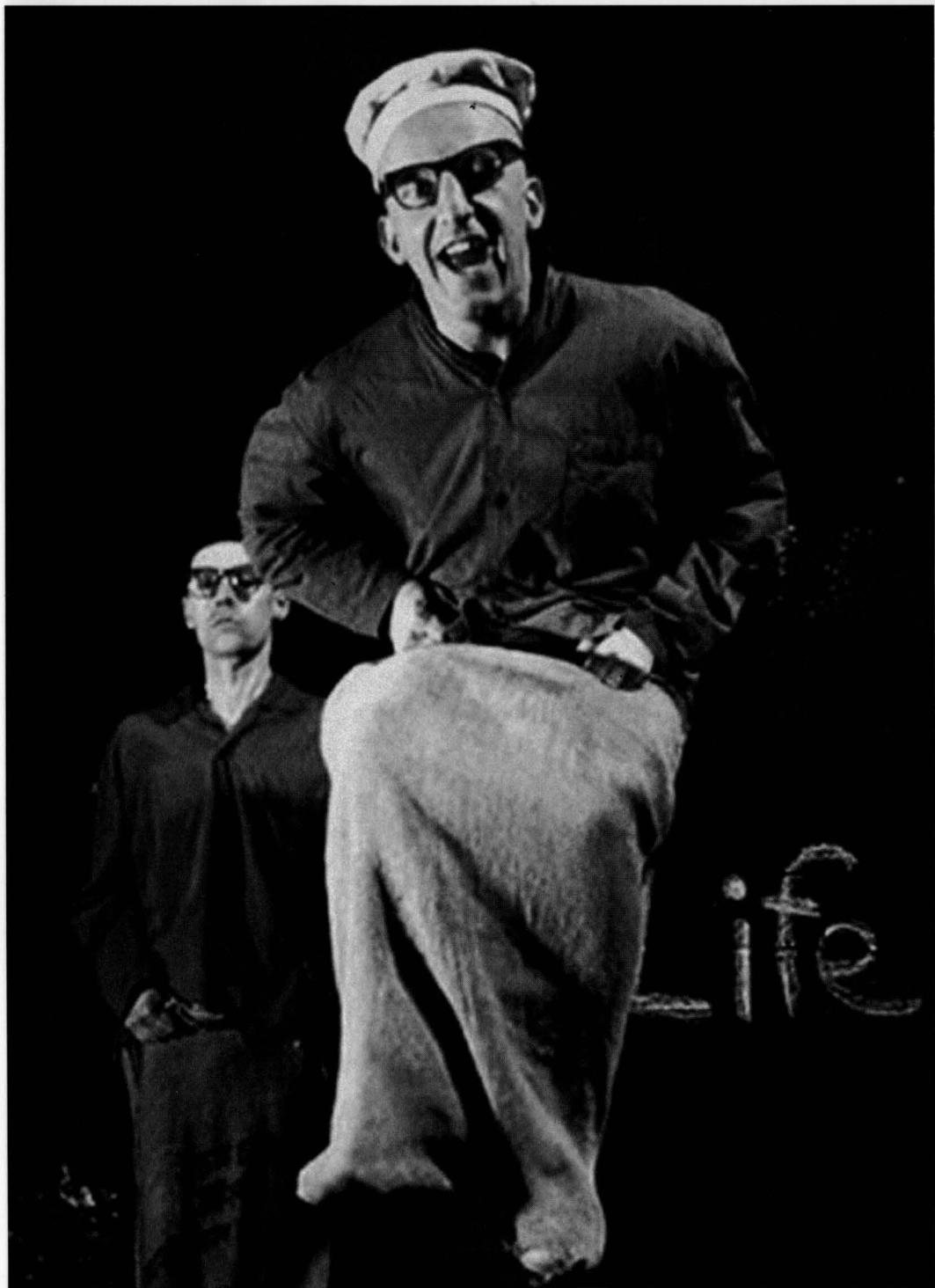
Pe o tablă neagră de școală, aflată în fundalul scenei, tronează o diagramă amănunțită în care este analizat comicul. În față, o masă acoperită cu o cârpă neagră, un microfon, pahare cu apă și carafa de rigoare. Trei personaje: doi tipi englezi care vorbesc, chipurile, la o conferință ce are loc în Italia, și o tipă, translator în italiană. Ambii bărbați poartă peruci, sunt îmbrăcați în costume și țin discursuri peste măsură de plicticoase despre comedie (scuzându-se cu „În felul meu, și eu pot fi nostim”) și despre trupa Ridiculusmus, a cărei stagiune de retrospective teatrale pretind că o prezintă. Montarea abundă de detalii tipice Ridiculusmus: improvizatie, clownerii (la un moment dat, cele trei personaje fac, pe rând, pipi în carafă, de-adevăratelea; altădată se aude un pocnet de balon spart când cineva se așază; într-o scenă derulată cu încetinitorul, erorii se bat pe un plic pe care scrie „secretul comediei”); tras de șireturi cu publicul (năsosul Dave apare mestecând și oferă din farfuria sa de mâncare spectatorilor din primul rând; îi cere unuia să-i împrumute un program de sală etc.); dans, muzică, râsete (pe scenă).

Într-unul dintre discursurile academice, se discută în sfârșit diagrama de pe tablă: trezirea interesului → percepție → înțelegere → sentiment de ușurare. De aici, există două variante: apreciere → evaluare pozitivă → râs, ori non-apreciere → răspuns negativ → dezaprobare verbală sau tăcere. Remarc însă o incongruență între dorința celor de la Ridiculusmus de a arăta cât de neantrenante și fără sens pot fi cuvântările și eseurile despre comedie (= eveniment teatral care, implică ei, trebuie trăit pe viu), și faptul că, din nefericire, trupa nu oferă mare lucru în loc. Mă așteptam ca producția să ne arate modalitățile folosite de Ridiculusmus pentru a deveni amuzanți, că, doar, exact asta știu ei să facă cel mai bine, în clipele de inspirație. Din păcate însă, prea multă caznă fără succes și prea multe glumițe ieftine au opacizat rezultatul final.

Mult mai interesant este ceea ce se întâmplă în **Yes, Yes, Yes** (cu premiera în 1999 și ultima reprezentare în 2008, cu ocazia a 15 ani de existență Ridiculusmus, când, întâmplător, am văzut ambele producții). Doi nebuni la azil, îmbrăcați în pijamale în dungi și tichie, care seamănă mai curând cu o uniformă de închisoare, ambii purtând ochelari cu lentile groase, de miop, vechi de când lumea și legați cu elastic, își imaginează că sunt în India. Altfel spus, montează o piesă de teatru. Și de data asta prisosesc gagurile (reprezentarea începe cu Woods care apare, ca un șarpe boa, dintr-o cutie de carton, pe muzică orientală cântată la oboi de Hough, și sparge un cub de gheață spunând „am spart gheața”) și adresarea publicului (care este scuipat, stropit cu apă, imitat, rugat să bată la tobe sau să strige în cor diverse fraze, interpelat cu „acum urmează poanta” sau „urmează seminuditate”). Toate se leagă însă într-un mod organic și logic. Pe de o parte, discursul incoerent al nebunilor face casă bună cu debandada de efecte comice utilizate de actori. Pe de altă parte, închipuirea bolnavă a celor doi smintiți naște „monștri” hazlii, iar Woods și Hough tocmai aici excelează: un umăr scos din cămașă și frecat de bărbie îl transformă pe Jon într-o femeie senzuală; o pană mov la ureche și ceva grațiozități aduc în fața noastră o cucoană.

Finalul este de-a dreptul apoteotic. Woods înghesuie decorul și pe mititelul Hough în cutia de carton de la început și îi trage afară din scenă. Apoi, pe ecranul fixat în fața noastră vedem filmat și proiectat cum Jon și Dave purced să se fugărească reciproc. Încep în holul teatrului, ies pe stradă, ajung la metrou, apoi în Trafalgar Square, apoi la Paris, New York, India. Invadează întreaga lume.

Deși *How to be Funny* mi-a lăsat un gust amar – șters într-o oarecare măsură de *Yes, Yes, Yes*, – încă mai cred, cu destul de multă convingere, că duo „Ridiculusmus” deține o frântură din ceea ce înseamnă teatru autentic: bucuria jocului, dexteritatea actoricească, umorul spontan, legătura cu publicul. Ceea ce le mai trebuie, în momentele de restriște, este măsura. Până o învață, să-i mai păstrăm în vizor, pentru că merită.

Jon HOUGH și Dave WOODS în spectacolul Yes, Yes, Yes